

Số 21/TB-VC3-V3

TP. Hồ Chí Minh, ngày 09 tháng 7 năm 2018

THÔNG BÁO RÚT KINH NGHIỆM
Các vụ án hành chính sơ thẩm bị cấp phúc thẩm
hủy, sửa trong 06 tháng đầu năm 2018

Thông qua công tác kiểm sát việc giải quyết các vụ án hành chính theo thủ tục phúc thẩm, bị TAND cấp cao tại thành phố Hồ Chí Minh tuyên sửa và hủy án sơ thẩm để giải quyết lại trong 06 tháng đầu năm 2018. VKSND cấp cao tại thành phố Hồ Chí Minh tổng hợp tình hình án hủy, sửa và các dạng vi phạm dẫn đến hủy, sửa để các VKSND tỉnh, thành phố cùng rút kinh nghiệm chung nhằm góp phần nâng cao chất lượng công tác kiểm sát việc giải quyết vụ án hành chính theo chỉ thị công tác của Viện trưởng VKSND tối cao.

1. Tình hình án hành chính sơ thẩm trong khu vực bị cấp phúc thẩm hủy, sửa trong 06 tháng đầu năm 2018

Trong 06 tháng đầu năm 2018 TAND cấp cao tại thành phố Hồ Chí Minh thụ lý 673 vụ án hành chính, đã giải quyết 215 vụ, trong đó đưa ra xét xử phúc thẩm 200 vụ. Kết quả xét xử: Y án 159 vụ, sửa án 19 vụ (trong đó sửa toàn bộ 15 vụ và sửa một phần 04 vụ); Hủy án 22 vụ (trong đó hủy xét xử lại 15 vụ và hủy đình chỉ 7 vụ). Như vậy trong số 200 vụ đưa ra xét xử có 15 vụ hủy án do cấp sơ thẩm có sai sót (chiếm tỷ lệ 7,5% số án đã xét xử); sửa án do Tòa án sơ thẩm giải quyết không đúng quy định của pháp luật 19 vụ, chiếm tỷ lệ 8,5%. Cụ thể:

STT	TỈNH THÀNH PHỐ	SỐ VỤ ĐÃ XÉT XỬ	HỦY ÁN		SỬA ÁN	
			SỐ VỤ	TỶ LỆ	SỐ VỤ	TỶ LỆ
1	Hồ Chí Minh	32	2	6,3%	1	3,1%
2	Cần Thơ	2	2	100%	0	0,0%
3	An Giang	4	0	0,0%	0	0,0%
4	Bà Rịa Vũng Tàu	15	1	6,7%	2	13,3%
5	Bạc Liêu	2	0	0,0%	0	0,0%
6	Bến Tre	10	0	0,0%	1	10,0%
7	Bình Dương	11	0	0,0%	3	27,3%
8	Bình Phước	2	0	0,0%	0	0,0%
9	Bình Thuận	8	1	12,5%	2	25,0%
10	Cà Mau	6	2	33,3%	0	0,0%
11	Đắk Nông	8	2	25,0%	1	12,5%
12	Đông Nai	5	0	0,0%	0	0,0%
13	Đồng Tháp	8	0	0,0%	1	12,5%
14	Hậu Giang	8	0	0,0%	1	12,5%

15	Kiên Giang	4	1	25,0%	1	25,0%
16	Lâm Đồng	6	1	16,7%	2	33,3%
17	Long An	21	1	4,8%	1	4,8%
18	Ninh Thuận	18	1	5,6%	1	5,6%
19	Sóc Trăng	11	0	0,0%	1	9,1%
20	Tây Ninh	8	1	12,5%	0	0,0%
21	Tiền Giang	9	0	0,0%	1	11,1%
22	Trà Vinh	1	0	0,0%	0	0,0%
23	Vĩnh Long	1	0	0,0%	0	0,0%
TỔNG		200	15	7,5%	19	9,5%

Như vậy, ngoại trừ các tỉnh An Giang, Bạc Liêu, Bình Phước, Đồng Nai, Trà Vinh, Vĩnh Long không có án hủy sửa; các tỉnh, thành phố còn lại đều có án hủy sửa trong 06 tháng đầu năm 2018.

Xét về số lượng, các tỉnh, thành phố có số lượng án hủy là thành phố Hồ Chí Minh, Cần Thơ, Cà Mau, Đắk Nông mỗi tỉnh 02 vụ; Bà Rịa Vũng Tàu, Bình Thuận, Kiên Giang, Lâm Đồng, Long An, Ninh Thuận, Tây Ninh, mỗi tỉnh 01 vụ, các tỉnh còn lại không có án hủy. Về án sửa, Bình Dương có 3 vụ; Bà Rịa Vũng Tàu, Bình Thuận, Lâm Đồng mỗi tỉnh 02 vụ; thành phố Hồ Chí Minh, Bến Tre, Đắk Nông, Đồng Tháp, Hậu Giang, Kiên Giang, Long An, Ninh Thuận, Sóc Trăng, Tiền Giang, mỗi tỉnh 01 vụ, các tỉnh còn lại không có án sửa.

Xét về tỷ lệ, Cần Thơ có số lượng án hủy là 100%, Cà Mau 33,3%, Đắk Nông và Kiên Giang 25 %, Lâm Đồng 16,7%, Tây Ninh và Bình Thuận 12,5%, các tỉnh còn lại dưới mức trung bình trong khu vực (dưới 7,5%). Về sửa án, Lâm Đồng 33,3%, Bình Dương 27,3%, Bình Thuận và Kiên Giang 25,0%, Bà Rịa Vũng Tàu 13,3%, Đắk Nông, Đồng Tháp và Hậu Giang 12,5%, Tiền Giang 11,1%, Bến Tre, 10,0%, các tỉnh còn lại dưới mức trung bình (dưới 9,5%).

Trong số án hủy, sửa có 02 vụ hủy theo kháng nghị của VKSND tỉnh là vụ Trịnh Ngọc Thu kiện UBND tỉnh Ninh Thuận và vụ Mai Văn Nam kiện Chủ tịch UBND tỉnh Kiên Giang; 01 vụ hủy theo kháng nghị của Viện cấp cao 3 là vụ Nguyễn Việt Trường kiện UBND huyện Trần Văn Thời, Cà Mau; 02 vụ sửa án theo kháng nghị của VKSND tỉnh là vụ Nguyễn Văn Khuê kiện UBND huyện Mỏ Cày Bắc, Bến Tre và vụ Phạm Thị Nguyệt kiện UBND huyện Phú Quốc, Kiên Giang). Các vụ hủy, sửa còn lại không có kháng nghị của VKS.

Có 01 vụ hủy án do phát sinh tình tiết mới (Vụ Công ty Trường Khánh kiện Chủ tịch UBND tỉnh Cà Mau). Số còn lại hủy, sửa do Tòa án cấp sơ thẩm có sai sót trong quá trình giải quyết vụ án.

2. Những vi phạm trong quá trình giải quyết vụ án hành chính dẫn tới việc hủy án và sửa án

Qua kết quả xét xử phúc thẩm của TAND cấp cao tại thành phố Hồ Chí Minh, cho thấy các dạng vi phạm dẫn đến hủy án và sửa án là các trường hợp có vi phạm nghiêm trọng thủ tục tố tụng và vi phạm trong việc thu thập, đánh giá chứng cứ và áp dụng pháp luật. Cụ thể như sau:

2.1. Vi phạm nghiêm trọng về thủ tục tố tụng

- Thứ nhất, không đưa người có quyền lợi, nghĩa vụ liên quan vào tham gia tố tụng trong vụ án.

Đây là vi phạm phổ biến dẫn đến hủy án, điển hình là vụ Nguyễn Thị Liêm kiện UBND và Chủ tịch UBND huyện Cờ Đỏ, thành phố Cần Thơ đối với quyết định về việc áp dụng biện pháp khắc phục hậu quả trong trường hợp không ra quyết định xử phạt vi phạm hành chính (theo đó bà Liêm bị buộc phải tháo dỡ trả lại 42 m² đất lấn chiếm) và quyết định cưỡng chế thi hành quyết định áp dụng biện pháp khắc phục hậu quả. Tương tự là vụ ông Trương Minh Hiếu kiện UBND và Chủ tịch UBND huyện Cờ Đỏ về quyết định áp dụng biện pháp khắc phục hậu quả với yêu cầu phải tháo dỡ trả lại 39 m² đất lấn chiếm. Trong hai vụ án trên, bà Liêm và ông Hiếu cho rằng diện tích này nằm ở phía sau diện tích đang sử dụng, được UBND xã Trung Hưng giao thêm vào năm 1992 và gia đình các ông, bà sử dụng ổn định từ đó đến nay. Để giải quyết vụ án, phải làm rõ về thời điểm bắt đầu sử dụng đất của bà Nguyễn Thị Liêm và ông Trương Minh Hiếu, nhưng Tòa án cấp sơ thẩm không đưa UBND xã Trung Hưng vào tham gia tố tụng với tư cách là người có quyền và nghĩa vụ liên quan để làm rõ quá trình UBND xã Trung Hưng quản lý phân đất này như thế nào, quản lý trên hồ sơ địa chính hay quản lý trên thực địa, có giao cho bà Liêm và ông Hiếu sử dụng hay không. Do không đưa UBND xã Trung Hưng vào tham gia tố tụng, ảnh hưởng đến việc giải quyết vụ án, nên Tòa án cấp phúc thẩm đã hủy án để giải quyết lại.

Ngoài ra còn các vụ án khác như vụ Mai Văn Nam kiện Chủ tịch UBND tỉnh Kiên Giang, Nguyễn Thanh Sơn kiện Văn phòng đăng ký đất đai thành phố Hồ Chí Minh; Nguyễn Việt Trường kiện UBND huyện Trần Văn Thời, Cà Mau.

- Thứ hai, án sơ thẩm tuyên vượt quá thẩm quyền. Điển hình là vụ Hà Văn Tuyên kiện UBND huyện Xuyên Mộc, tỉnh Bà Rịa Vũng Tàu, yêu cầu tuyên bố hành vi không giải quyết yêu cầu xác định lại diện tích đất ở là trái pháp luật và buộc UBND huyện Xuyên Mộc xác định lại đất ở cho ông Tuyên theo đúng quy định tại khoản 5 Điều 24 Nghị định số 43/2014 của Chính phủ. Án sơ thẩm xử bác yêu cầu khởi kiện là có căn cứ. Tuy nhiên, trong phần quyết định của án sơ thẩm lại tuyên: “Ông Hà Văn Tuyên có đủ điều kiện công nhận đất ở mà không phải nộp tiền sử dụng đất ở nằm trong diện tích đất 2.342m² tại ấp Láng Găng, xã Bình Châu, huyện Xuyên Mộc, tỉnh Bà Rịa Vũng Tàu; ông Hà Văn Tuyên có quyền nộp hồ sơ xác định lại diện tích đất ở theo qui định tại khoản 47 Điều 2 bổ sung Điều 72a Nghị định số 01/2017/NĐ-CP ngày 06/01/2017 của Chính phủ” là đã vượt quá thẩm quyền của Tòa án trong giải quyết vụ án hành chính. Do vậy Tòa án cấp phúc thẩm đã sửa án, bỏ nội dung tuyên vượt quá thẩm quyền này.

2.2. Vi phạm nghiêm trọng trong việc thu thập, đánh giá chứng cứ và áp dụng pháp luật

- Thứ nhất, thu thập chứng cứ chưa đầy đủ, chưa làm rõ những nội dung quan trọng để làm cơ sở đánh giá quyết định hành chính, hành vi hành chính đúng hay sai, dẫn đến cấp phúc thẩm hủy án để giải quyết lại. Điển hình là vụ Công ty TNHH Hiệp Lực kiện Chủ tịch UBND Quận 2, thành phố Hồ Chí Minh

đôi với văn bản đề nghị Công ty thanh lý hợp đồng, di dời và bàn giao lại phần đất thuê của nhà nước và quyết định giải quyết khiếu nại; yêu cầu UBND Quận 2 ban hành quyết định thu hồi đất và bồi thường, hỗ trợ. Trong vụ án này, theo các tài liệu đã thu thập thì diện tích đất Công ty Hiệp Lực thuê trước đây 6.890m², nhưng trong quá trình sử dụng, Công ty đã nhận chuyển nhượng của các hộ dân lân cận, nên diện tích thực tế là 8.439,3 m², bản vẽ hiện trạng đất kèm theo Công văn yêu cầu bàn giao mặt bằng của UBND Quận 2 chỉ xác định chung diện tích đất Công ty Hiệp Lực đang quản lý là 8.439,3m², đồng thời xác định diện tích dư ra là đất do Nhà nước quản lý và không tách riêng phần Công ty nhận chuyển nhượng của các hộ dân sau này là chưa phù hợp. Quá trình giải quyết cấp sơ thẩm không phải làm rõ nội dung này để tránh ảnh hưởng đến quyền, lợi ích hợp pháp của đương sự. Do vậy Tòa án cấp phúc thẩm đã hủy án để giải quyết lại.

- Thứ hai, quá trình giải quyết không xem xét các quyết định có liên quan đến quyết định bị khởi kiện. Điển hình là vụ ông Dương Ngô Huy và bà Phạm Thị Loan khởi kiện UBND và Chủ tịch UBND huyện Đạ Huoai, tỉnh Lâm Đồng đối với quyết định công nhận quyền sử dụng và cấp Giấy CNQSDĐ, quyết định tách thửa và quyết định giải quyết khiếu nại. Ông cho rằng UBND huyện Đạ Huoai công nhận quyền sử dụng 1.188m² đất cho hộ ông Dương Ngô Nham là sai đối tượng vì đất này vợ chồng ông khai hoang, sau đó tách thành 5 thửa và đã cấp 5 Giấy CNQSDĐ cho các thành viên trong hộ ông Nham là không đúng. Tòa án cấp sơ thẩm đã đình chỉ đối với yêu cầu hủy quyết định công nhận quyền sử dụng và cấp Giấy CNQSDĐ cho hộ ông Nham do hết thời hiệu, chỉ xem xét giải quyết đối với quyết định tách thửa và quyết định giải quyết khiếu nại là không xem xét toàn diện vụ án. Việc này là vi phạm Hướng dẫn số 01 ngày 17/4/2017 của TAND tối cao là khi xem xét quyết định bị khởi kiện thì phải xem xét các quyết định có liên quan kể cả khi các quyết định liên quan này đã hết thời hiệu khởi kiện. Chính vì không xem xét các quyết định này nên chưa làm rõ việc cấp Giấy cho ông Nham và đây chính là mấu chốt của vụ án nên việc tuyên không chấp nhận yêu cầu khởi kiện của vợ chồng ông Huy là chưa đủ căn cứ. Do vậy Tòa án cấp phúc thẩm đã hủy án để giải quyết lại.

- Thứ ba, án sơ thẩm nhận định đánh giá và giải quyết không đúng, dẫn đến cấp phúc thẩm sửa án. Điển hình là vụ bà Đỗ Thị Kim Cương kiện UBND và Chủ tịch UBND huyện Vị Thủy, tỉnh Hậu Giang đối với quyết định thu hồi đất để đầu tư xây dựng khu dân cư thương mại xã Vị Thanh và quyết định cưỡng chế. Đây là dự án phát triển kinh tế xã hội của xã do UBND huyện Vị Thủy làm chủ đầu tư (dự án do nhà nước thu hồi) nên UBND huyện Vị Thủy ra quyết định thu hồi đất là đúng. Tòa án sơ thẩm tuyên hủy quyết định thu hồi đất là trái với quy định của pháp luật nên Tòa án cấp phúc thẩm đã sửa án, bác yêu cầu khởi kiện về việc yêu cầu hủy quyết định thu hồi đất.

Tương tự là vụ Lý Mộng Kiên kiện Chủ tịch UBND thành phố Bà Rịa, tỉnh Bà Rịa Vũng Tàu đối với Quyết định xử phạt vi phạm hành chính về đất đai. Hành vi vi phạm thực hiện từ năm 1988 và 2008, đã hết thời hiệu xử phạt, đến ngày 03/8/2016 UBND phường Phước Trung, thành phố Bà Rịa mới lập biên bản vi phạm hành chính là không đúng quy định pháp luật về thời hạn và trình

tự, thủ tục nên không có giá trị pháp lý làm căn cứ để xử phạt vi phạm hành chính. Trong trường hợp này chỉ có thể ban hành quyết định áp dụng biện pháp khắc phục hậu quả trong trường hợp không ra quyết định xử phạt vi phạm hành chính. UBND thành phố Bà Rịa căn cứ vào Biên bản vi phạm hành chính không đúng pháp luật để xử lý vi phạm hành chính là không đúng. Do vậy Tòa án cấp phúc thẩm đã sửa án, hủy quyết định xử phạt vi phạm hành chính.

Ngoài ra còn các vụ án khác như vụ Phạm Anh Tuấn kiện UBND và Chủ tịch UBND huyện Bắc Tân Uyên, tỉnh Bình Dương; vụ Đinh Văn Thành kiện UBND tỉnh Bình Thuận; Thông Thị Thúy Vân kiện UBND huyện Hàm Thuận Nam, tỉnh Bình Thuận; Phạm Thị Nguyệt kiện UBND huyện Phú Quốc, tỉnh Kiên Giang; Phạm Thị Quý kiện UBND, Chủ tịch UBND quận 12 và Văn phòng đăng ký đất đai thành phố Hồ Chí Minh; Trần Trọng Thạch kiện UBND tỉnh Đồng Tháp; Trịnh Thanh Hiền kiện Chánh thanh tra Sở Tư pháp Sóc Trăng; Đinh Hữu Đoàn kiện UBND và Chủ tịch UBND tỉnh Lâm Đồng.

- Thứ tư, áp dụng pháp luật không đúng về trường hợp thu hồi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất cấp cho người thứ ba ngay tình, dẫn đến cấp phúc thẩm sửa án. Điển hình là vụ ông Nguyễn Thế Phúc, bà Nguyễn Thị Hồng Thắm kiện Chủ tịch UBND thành phố Bảo Lộc, tỉnh Lâm Đồng đối với quyết định thu hồi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất. Án sơ thẩm bác yêu cầu khởi kiện là không đúng vì vợ chồng ông Phúc bà Thắm nhận tặng cho đất từ bà Vũ Thị Kim Chi. Theo điểm d khoản 2 Điều 106 Luật đất đai 2013 thì UBND không có quyền thu hồi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất đã cấp. Do vậy Tòa án cấp phúc thẩm đã sửa án sơ thẩm, hủy quyết định thu hồi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất.

Tương tự là vụ bà Nguyễn Thị Hưng kiện Chủ tịch UBND huyện Tân Phước, tỉnh Tiền Giang đối với thông báo về việc thu hồi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất. Án sơ thẩm bác yêu cầu khởi kiện. Trong vụ án này bà Hưng nhận chuyển nhượng đất của ông Nguyễn Văn Một, căn cứ điểm d khoản 2 Điều 106 Luật đất đai năm 2013, khoản 5 Điều 87 Nghị định số 43/2014 thì trường hợp này không được thu hồi giấy chứng nhận quyền sử dụng đất đã cấp. Do vậy Tòa án cấp phúc thẩm đã sửa án sơ thẩm, hủy thông báo thu hồi.

Trên đây là tình hình án hủy sửa và một số vi phạm trong quá trình giải quyết vụ án hành chính dẫn tới việc hủy án và sửa án. VKSND cấp cao tại Thành phố Hồ Chí Minh thông báo để VKSND các tỉnh, thành phố trong khu vực biết, rút kinh nghiệm chung, nhằm nâng cao chất lượng công tác kiểm sát trong thời gian tới. *Chu*

Nơi nhận:

- VKSNDTC: Đ/c Lê Hữu Thế (để b/c);
- Vụ 10 VKSNDTC;
- VKSND 23 tỉnh, thành phố trong khu vực;
- VC3: VT, PVT;
- Hộp thư VC3;
- Lưu V3, VP-VC3./.

Nguyễn Đình Trung